

ÅRSRAPPORT 2024

Ung rettshjelp Tromsø

**BARN OG UNGE HAR
OGSÅ RETTIGHETER**

Innledning

Gatejuristen Tromsø har siden 2008 gitt gratis rettshjelp til mennesker som har eller har hatt et rusproblem. I august 2022 startet Gatejuristen Tromsø rettshjelptiltaket Ung rettshjelp Tromsø. 2024 var det andre hele driftsåret til Ung rettshjelp Tromsø, og antall henvendelser viser at vi har blitt en kjent rettshjelpaktør i de tre nordligste fylkene. Vi erfarer at det er behov for rettshjelp til barn og unge i Nord-Norge. Vi ønsker å takke frivillige studenter, ressurspersoner, samarbeidspartnere og støttespillere som har bidratt til at barn og unge får oppfylt sine rettigheter.

Målgruppe

Ung rettshjelp gir gratis rettshjelp til barn og unge under 25 år. Vi ønsker at vårt arbeid i særlig grad skal treffe de mest utsatte og sårbare, herunder

- barn og unge bosatt i områder med høy andel av lavinntektsfamilier
- barn og unge med tilknytning til fengsel eller friomsorg, som enten selv har erfaring med straffeforfølgelse eller har foreldre i fengsel
- barn og unge med rusproblemer
- barn og unge med minoritetsbakgrunn
- barnevernsbarn, både nåværende og tidligere

Behovet for rettshjelp

Ung rettshjelp ble startet fordi Gatejuristens mangeårige arbeid med rusutsatte voksne indikerte at hjelp under oppveksten kunne ha forebygget noen av klientenes problemer senere i livet. En god barndom har betydning for hele livsløpet. Uløste rettslige problemstillinger kan lede til utfordringer knyttet til kriminalitet, rus og psykisk og fysisk uhelse. Primærvirksomheten vår er derfor å hjelpe barn og unge med de konkrete rettslige problemene de står i.

Samfunnsoppdrag

Formålet med Ung rettshjelp er å bidra til at barn og unge får sine grunnleggende rettigheter oppfylt, og at de er kjent med sine rettigheter og plikter.

Hovedmålsetningen vår er å bedre målgruppens rettsikkerhet og sørge for at deres grunnleggende rettigheter ivaretas. Ved å bistå med individuell og gratis rettshjelp av høy kvalitet, gir Ung rettshjelp målgruppen tilgang til en tjeneste de ellers ikke hadde hatt råd til eller mulighet til å benytte seg av. Vår erfaring er at det ikke hjelper å ha rett om man ikke får hevdet sin rett. Gjennom vårt arbeid ønsker vi derfor å bidra til en lettere hverdag for barn og unge som ofte møter lukkede dører og har det vanskelig.

Nedslagsfelt

Ung rettshjelp har kontorer i Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen og Tromsø. Sammen med de øvrige Ung rettshjelp-kontorene i Norge, er vi det eneste rettshjelpiltaket med nasjonalt nedslagsfelt og utelukkende søkelys på rettshjelp til barn og unge. Ung rettshjelp i Tromsø tar imot saker og bistår klienter fra hele Nord-Norge. Vi dekker fylkene Finnmark, Troms og Nordland.

Nøkkeltall for 2024

151 saker

102 klienter

50 oppsøkende aktiviteter

6 frivillige studenter

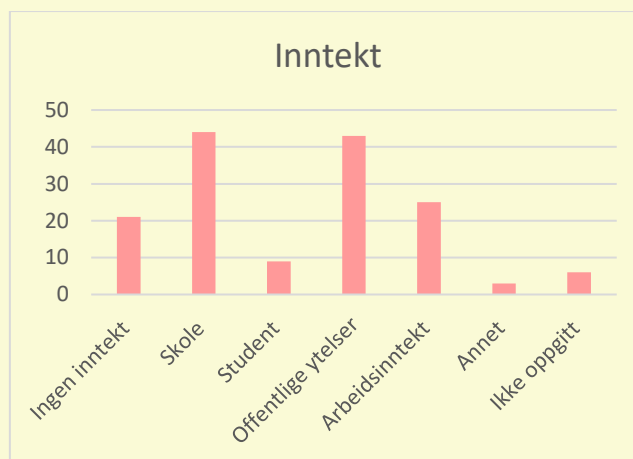
894 frivilligtimer

1,25 lønnede årsverk

Generelt om klientene til Ung rettshjelp Tromsø

48 prosent av klientene til Ung rettshjelp er jenter/kvinner, mens 38 prosent er gutter/menn. De øvrige har ikke oppgitt kjønn. 74 prosent av klientene er mellom 18 og 25 år gamle, mens 14 prosent er mellom 15 til 17 år og 7 prosent er mellom 0 til 14 år. De resterende har ikke oppgitt eksakt alder, kun at de er under 25 år.

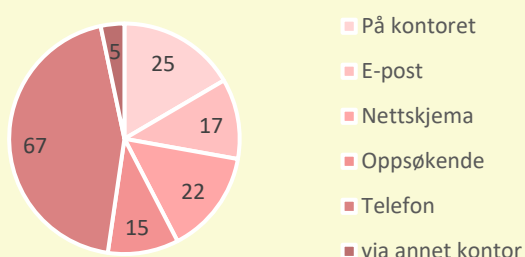
Av sakene vi registrerte i 2024 var 29 prosent av klientene skoleelever, mens 16 prosent var studenter. Rundt 28 prosent av klientene mottok trygdeytelser eller sosialhjelp. I de øvrige sakene hadde klientene varierende inntekt, som støtte fra foreldre/foresatte, eller hadde arbeidsinntekt som lærling, deltidsarbeid og heltidsarbeid. 4 prosent ville ikke oppgi eller oppga ikke inntekt. Vi ser at det i hovedsak er de som ikke har midler til å betale for juridisk bistand som tar kontakt med oss.

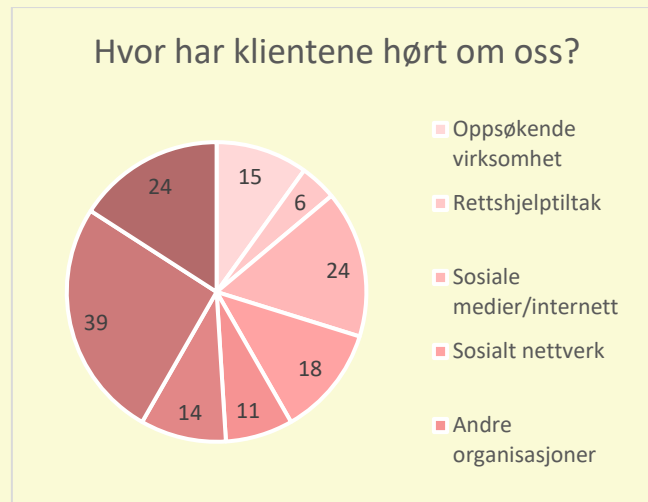
Hvor kom sakene inn, og hvor har klientene hørt om oss

De fleste sakene er tatt imot på telefon (44 prosent), e-post (11 prosent), digitalt på nettskjema (15 prosent), eller på vårt kontor (17 prosent). Noen av sakene er overført fra andre Ung rettshjelp-kontorer på grunn av kapasitetsutfordringer.

Hvor er sakene tatt inn?

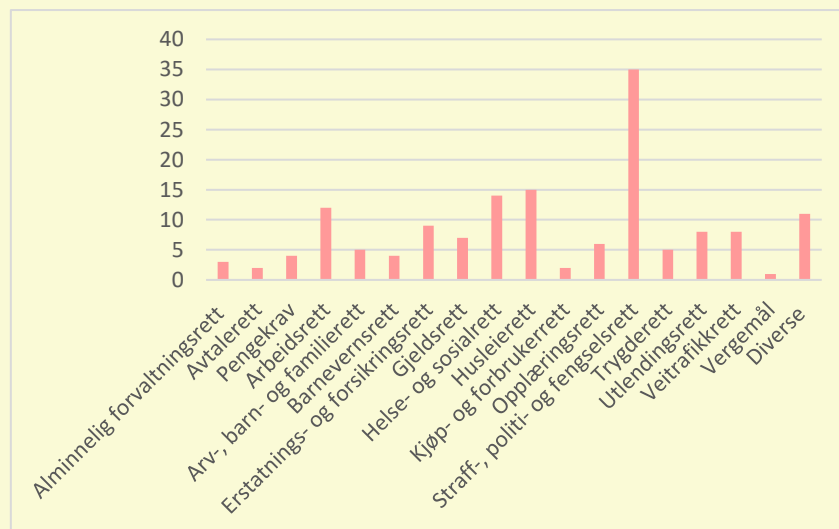

Mange av de som tok kontakt med oss hadde brukt oss før (26 prosent). Vi ser at barn og unge som har fått hjelp hos oss tidligere tar kontakt med oss på nytt når det dukker opp nye juridiske spørsmål. 15 prosent oppga at de hadde fått informasjon om oss på internett eller i sosiale medier, 11 prosent hadde blitt henvist til oss fra andre rettshjelptiltak eller organisasjoner, og 9 prosent hadde hørt om oss fra offentlige virksomheter. 12 prosent hadde fått vite om Ung rettshjelp gjennom sosialt nettverk, og 10 prosent visste om oss fordi de hadde vært til stede på våre oppsøkende aktiviteter. Resten hadde fått informasjon om oss på annen måte, eller oppga ikke hvordan de visste om oss.

Saksområder

Gjennom 2024 har vi bistått klientene våre innenfor ulike saksområder. Vi har hatt en overvekt av saker som gjelder straff- og politi- og fengselsrett (23 prosent). Deretter følger rettsområdene husleierett (10 prosent), helse- og sosialrett (9 prosent) og arbeidsrett (8 prosent).

Ofte har klientene tatt kontakt for å få avklart hvilke rettigheter de har, og for å få råd om hvordan de kan gå frem for å hevde sin rett på egen hånd. I andre tilfeller har klientene bedt om hjelp til å hevde sin rett, enten det har vært overfor en privat part eller offentlige myndigheter. Vi erfarer at det ofte er sårbare barn og unge som har størst behov for å bli representert av Ung rettshjelp.

Mange barn og unge har tatt kontakt med oss med spørsmål om hvilke rettigheter de har i møte med politi, rettsvesen og kriminalomsorg. Ung rettshjelp har bistått barn og unge på flere ulike trinn i straffesakskjeden. Vi har blant annet svart på spørsmål om hvilke rettigheter barn og unge har i politiavhør, gitt råd til fornærmede om hvorvidt de bør anmelde et straffbart forhold, og veiledet om voldserstatningsordningen.

En stor andel av sakene handler om hvorvidt barn og unge bør vedta et forelegg, og hvilke konsekvenser et vedtatt forelegg vil ha for hva som fremgår av politiattesten. I tillegg har vi bistått flere barn og unge som har vært utsatt for deling av seksualiserte bilder. Flere av disse sakene har vi mottatt etter å ha holdt foredrag om tematikken på skoler eller andre steder der barn og unge befinner seg.

Mange av klientene våre leier bolig, enten privat, gjennom studentsamskipnader eller kommunen. De er ofte sårbare for å bli utnyttet på grunn av et presset leiemarked og dårlig økonomi. I 2024 har vi blitt kontaktet av barn og unge som har inngått leieavtaler uten å forstå hvilke vilkår de har akseptert. Dette gjelder særlig spørsmål om bindingstid og tidsbestemte kontrakter. Vi ser derfor viktigheten av å informere barn og unge om hvilke regler som gjelder i leieforhold før de har sitt første leieforhold.

Innenfor rettsområdet arbeidsrett ser vi at flere av spørsmålene som går igjen dreier seg om hvorvidt man kan bestemme når man skal ha ferie selv, og reglene som gjelder nullkontrakter. I disse sakene har bistanden i stor grad bestått av veiledning om hvilke rettigheter klientene har, og hvordan de kan gå frem for å få oppfylt disse rettighetene.

Et av rettsområdene som har stor velferdsmessig betydning for klientene våre er utlendingsrett. Vi har blant annet bistått en ung person som stod i fare for å bli utvist fra Norge etter å ha begått straffbare handlinger. Klienten hadde bodd i Norge i mange år, og hadde nylig fått familien sin til Norge gjennom familiegjenforening. Dersom klienten ble utvist ville det få store konsekvenser både for hen og for familien. Klienten hadde ingen tilknytning til hjemlandet, og kunne ikke snakke språket. Ung rettshjelp bistod klienten med å skrive uttalelse til forhåndsvarsel om utvisning, noe som førte til at UDI fattet vedtak om å ikke utvise vedkommende. Vi har også fått flere spørsmål fra barn og unge om familieinnvandring og besøksvisum.

Oppsøkende aktiviteter

Klientene våre har som regel ikke et forhold til begrepet "rettshjelp", og definerer ikke nødvendigvis egne problemer som juridiske utfordringer, og for å nå ut til de unge som ikke finner frem til oss på egen hånd, oppsøker vi de unge der de er. Ofte kombinerer vi besøket vårt med et faglig foredrag hvor vi forsøker å benytte enkelt og fengende språk om rettslige temaer som oppleves relevante for ungdommen. Vi supplerer gjerne også med en Kahoot eller en annen relevant aktivitet, for å skape engasjement om rettigheter.

Sammenlignet med oppsøkende saksmottak overfor andre målgrupper, opplever vi at tiden for det meste brukes til å diskutere rettslige spørsmål i plenum fremfor å snakke med unge om deres problemer på tomannshånd. De individuelle henvendelsene fra unge om spørsmål som gjelder saker de selv sitter med, kommer gjerne etterpå – enten ved at de unge kontakter oss selv gjennom nettsidene våre, eller ved at de ringer eller kommer innom lokalene våre sammen med en i hjelpeapparatet. Plenumsdiskusjonene gjør også at vi i Ung rettshjelp holder oss oppdaterte på hva som rører seg blant ungdommen.

Vi ser også at samarbeidet vårt med hjelpeapparatet er uvurderlig for å komme i posisjon til å hjelpe særlig utsatte barn og ungdom. Mange av sakene fra sårbare unge kommer etter henvisning fra skoler, kriminalomsorgen, politiet, institusjoner, helsesykepleiere, NAV med flere.

Våren 2024 holdt vi en rekke rettighetsforedrag for ungdomsskolene i Tromsø. På starten av året rapporterte flere lokale medier om deling av bilder og videoer med vold og seksualisert innhold på Snapchat blant ungdommene i Tromsø. Mange av klassene fikk derfor en innføring i hva de kan dele på sosiale medier, og hva konsekvensene av ulovlig deling kan

bli. Sammen med Headspace, Jentevakta og Kirkens bymisjon har vi arrangert skattejakt hvor vi har informert om tilbudet vårt, og vi har hatt jevnlig saksinnsamling på Rusbehandling ung.

Ung rettshjelp Tromsø har også markedsført tiltaket ved å stå på stand på flere arenaer. I februar deltok vi på utdanningsmesse i Tromsøhallen, hvor vi møtte ungdomsskoleelever og elever fra videregående skoler i hele Tromsø. I tillegg har vi stått på stand i Storgata under Frivillighet i sentrum, i Rødbanken og på Tvibit under Fyll dagene og på Barnas dager.

Ung rettshjelp er avhengig av frivillige studenter for å kunne gi rettshjelp til flest mulig barn og unge. I forbindelse med rekruttering av jusstudenter har vi derfor også hatt stand på Arbeidslivsdagene ved Det juridiske fakultet arrangert av ELSA, og utenfor jusstudentenes bibliotek.

I 2024 har vi brukt mye tid på å ha møter med offentlige aktører og frivillige organisasjoner som jobber for og med barn og unge, herunder barneansvarlig i kriminalomsorgen, koordinator for Ungdomsrådet UNN, Røde Kors, Kirkens bymisjon, Redd Barna, utekontakten og minoritetsrådgiver. Vi har også holdt innlegg om Ung rettshjelp for Medkvinner i Tromsø, og på en fagdag for helsesykepleiere i Tromsø.

I 2024 har vi utvidet det oppsøkende arbeidet til hele Nord-Norge. I mars hadde vi informasjonsmøte for de ansatte hos ROP-ung i Nordreisa, og i løpet av høsten reiste vi til Finnsnes, Harstad, Narvik og Bodø. Vi informerte om Ung rettshjelp og spredte rettighetsinformasjon på GNIST Senja, Ungdomskonferansen 2024, UiT Narvik, Verdensteateret Narvik, Narvik videregående skole, Bodin videregående skole, Nord Universitet og Fellesverket Bodø. Før jul hadde vi et digitalt møte med NAV og rus- og psykiatritjenesten i Hammerfest.

Vi hadde også planlagt en reise til Alta i desember, men på grunn av dårlig vær ble flyet kansellert. Ung rettshjelp besøkte Alta i januar 2025.

Samarbeid mellom Ung rettshjelp-kontorene

Ung rettshjelp-kontorene i Bergen, Kristiansand, Oslo, Tromsø og Stavanger har et nasjonalt samarbeid. De regionale kontorene er selvstendige og likestilte, men samarbeider faglig for å utvikle og koordinere tilbudet.

Vi har månedlige digitale fagsamlinger for ansatte og frivillige ved alle kontorene. Disse er felles for Gatejuristen og Ung rettshjelp. Kontorene rullerer på hvem som arrangerer fagsamlingene. I tillegg møtes de ansatte i Ung rettshjelp ukentlig i digitale møter hvor vi utveksler erfaringer og diskuterer strategier og faglige spørsmål i enkeltsaker.

I utgangspunktet behandler hvert kontor de sakene som tilhører deres geografiske område. Ved stor sakspågang har vi likevel muligheten til å fordele saker mellom kontorene for å avlaste hverandre. Erfaringsmessig er fysisk tilstedeværelse viktig for klientene, og vi omfordeler derfor kun saker hvor "fjernhjelp" er forsvarlig. Eksempel på dette kan være saker hvor klient kun har behov for rettslig veiledning over telefon. Det understrekes at samarbeidet mellom kontorene kun er av faglig karakter, og det foregår ingen intern fordeling av tildelte midler.

I 2024 møttes vi til fysisk fagsamling i Oslo i mai, hvor psykologspesialist Heidi Djup snakket om hva arbeidet gjør med oss og Kirsten Kolstad Kvalø fra NIM holdt innlegg om barnet som selvstendig rettighetshaver i saker for forvaltningen.

Kontorene har også hatt egne nettverkssamlinger, blant annet om felles prosjekter og intern kompetanseheving. Som et utvalg kan det nevnes at Barneadvokatene har holdt foredrag om barnevernssaker, skolesaker, erstatningssaker og foreldretvister, Leieboerforeningen har holdt foredrag om husleierett, Advokatfirmaet Føyen har holdt foredrag om arbeidsrett, Statens sivilrettsforvaltning har holdt foredrag om ny voldserstatningslov og Statsforvalteren har holdt foredrag om vergemål.

Ung rettshjelp-kontorene deltok også på Lucy Smiths barnerettighetsdag i november, hvor temaet var barn som vokser opp i fattige familier.

Sosiale medier

Ung rettshjelp samarbeider om sosiale medier på tvers av kontorene i landet, Vi har satt konkrete aktivitetsmål for å nå ut til barn og unge, samarbeidspartnere og mulige frivillige. Vi er til stede på plattformene Instagram, TikTok, Facebook og LinkedIn.

Vi ser at vi i hovedsak når målgruppen på TikTok. Vi bruker derfor denne plattformen til å dele rettighetsinformasjon. I 2024 har vi hatt fokus på å lage informasjonsvideoer om ulike offentlige aktører som barn og unge kan komme i kontakt med, og på denne måten ufarliggjøre disse. Vi har blant annet laget videoer hvor vi har besøkt forliksrådet, Statens barnehus, Nav, barnevernet og mangfoldsrådgiver.

På Instagram og Facebook når vi i større grad hjelpeapparatet og samarbeidspartnere. Der fokuserer vi derfor på å informere om oppsøkende arbeid, og å fremme saker vi jobber rettspolitisk med.

Ved utgangen av 2024 talte vi 2561 følgere på Instagram. På TikTok har antall følgere steget fra 3456 talt i januar 2024 til 3907 talt i januar 2025. Den mest populære videoen i 2024 handlet om å låne andres ID-kort og ble sett 114 774 ganger. Over 90 % av visningene var for brukere som ikke følger Ung rettshjelp. Det betyr at vi når svært mange flere enn følgerantallet vårt med videoene våre

Antall innlegg på TikTok: 34

Antall innlegg på Instagram: 32

Vi opplever at unge fra hele landet melder inn sak på våre nettsider etter å ha blitt kjent med tilbudet gjennom sosiale medier. Innleggene skaper engasjement rundt egne rettigheter i kommentarfeltene, særlig på Tiktok. Vi ser også at mange innlegg lagres og deles videre. Sosiale medier er derfor en viktig del av vårt forebyggende arbeid og en god arena for å nå ut til mange barn og unge. At vi samarbeider om arbeidet på sosiale medier gjør at vi kan

holde aktiviteten oppe på de ulike plattformene samtidig med å yte rettshjelp av god kvalitet i enkeltsaker.

Rettspolitikk

En viktig del av Ung rettshjelps visjon er å stå opp mot urett og kjempe for lik tilgang til rettigheter for alle. Dette innebærer at vi utover å behandle enkeltsaker også har et bevisst og aktivt forhold til vårt rettspolitiske arbeid.

Vi ser det derfor som sentralt at vi bruker våre erfaringer fra saksbehandlingen til å påvirke hvordan rettsreglene utformes og bidrar til at disse praktiseres på en måte som i størst mulig grad sikrer gode levekår for barn og unge både på kort og lengre sikt.

Vi koordinerer vårt rettspolitiske arbeid med de andre kontorene i landet. Vi samarbeider også med andre aktører på feltet i rettspolitiske spørsmål der hvor det er mest hensiktsmessig.

Høringer

I 2024 har Ung rettshjelp gitt skriftlig innspill til høring om forslag til endring i straffegjennomføringsforskriften, påtaleinstruksen, politiregisterforskriften og forskrift om konfliktrådsbehandling, delutredning til ny husleielov, høring til forslag til endringer i konfliktrådsloven og straffeloven mv. – strafferettslige reaksjoner for ungdom og endringer til barnevernsloven. Vi har også vært i muntlig høring om endringer av gjeldsordningsloven i Familie- og kulturkomitèen.

Sivilsamfunnets rettsstatsmelding

Til Sivilsamfunnets rettsstatsmelding har vi meldt inn at barn ikke har den samme reelle muligheten til å klage på rettighetsbrudd som voksne. Enten fordi klagemuligheter ikke er kjent eller oppleves utilgjengelige, eller fordi det er uenighet mellom barnet og foresatte om hvorvidt det skal klages. Vi har fokusert på at NAV i for liten grad hensyntar barns beste i saker hvor foreldre søker sosialhjelp.

Forum for barnekonvensjonen

Vi har i 2024 deltatt aktivt i forum for barnekonvensjonen, et nettverk av organisasjoner, institusjoner og enkeltpersoner som er opptatt av barns rettigheter i Norge og internasjonal. I forbindelse med sivilsamfunnets rapportering til FNs barnekomite i 2024 har vi kommet med innspill som implementering av barns beste i særlovgivning og behovet for at barnetrygd ikke vurderes som inntekt i familier der foreldrene har gjeldsordning eller tvangstrekk.

Siden november 2024 deltar vi i arbeidsutvalget til forum for barnekonvensjonen, og har på denne måten fått muligheten til å løfte våre erfaringer ytterligere.

Organisering og økonomi

Ung rettshjelp Tromsø hadde i 2024 inntekter på kr 1 132 184 og utgifter på kr 1 356 412. Vi hadde et driftsunderskudd på kr 224 228.

Vi mottok i 2024 kr 682 184 i tilskudd fra Statens sivilrettsforvaltning, kr. 300 000 fra Tromsø kommune og kr 150 000 fra Sparebank 1 Nord-Norge (Samfunnsløftet). Det var budsjettet med kr 750 000 i innvilget støtte fra Stiftelsen Dam, men disse midlene ble ikke utbetalt før i 2025. Driftsunderskuddet dekkes av disse midlene.

Driftsinntekter	2024
Statens sivilrettsforvaltning	682 184
Tromsø kommune	300 000
Sparebank 1 Nord-Norge	150 000
Stiftelsen Dam	0
Sum driftsinntekter	1 132 184

Driftskostnader	2024
Lønn og sosiale kostnader	880 620
Husleie, strøm, renhold	112 787
Administrasjonskostnader inkl. regnskap og revisjon	35 000
Reisekostnader	36 251
Forsikringer	10 000
Inventar og utstyr	19 237
Kontorrekvisita	18 571
Datautstyr, IKT	100 500
Telefon, porto, internett	17 577
Andre kostnader inkludert oppstartskostnader	83 833
Reklamekostnader	26 612
Frivillighetskostnader	10 000
Sum driftskostnader	1 356 412

BARN OG UNGE HAR OGSÅ RETTIGHETER

Ung rettshjelp Tromsø

Strandgata 5-7

Postboks 492, 9255 Tromsø

ungrettshjelp@gatejuristentromso.no

481 61 696